

ULKOMAISEN KIRJALLISUUDEN TARKASTELUA — GRANSKNING AV UTLÄNDSK LITTERATUR

Toimittaja — Redaktör: Pentti Pärssinen

JAMES D. BARBER, *The Lawmakers: Recruitment and Adaptation to Legislative Life*. Yale University Press, New Haven 1965. 314 s.

Miksi joku henkilö ryhtyy aktiivisesti toimimaan politiikan piirissä, miten hänen motivaationsa ja käsityksensä lainsäätäjän roolista ja tehtävästä vaikuttavat hänen sopeutumiseensa tähän tehtävään ja mikä merkitys tällä kaikella on edustuslaitoksen toimintakyvyille? Tekijä on ottanut varsin vaativan tehtävän etsiessään vastausta näihin vielä miltei selvittämättömiin ja vaikeasti käsiteltäviin ongelmiin. Empiirisen haastattelu- ja dokumenttiaineiston perusteella Barber luo kuitenkin mielekkään lainsäätäjien psykologian sekä jatkaa tästä vielä johtopäätöksillä siitä, miten rekrytoinnin perusteita voitaisiin kehittää, jotta todella parhaat kyvyt saataisiin kiinnostumaan poliittisista tehtävistä ja pysymään niissä.

Monesta syystä ei tutkimustuloksia vielä voida pitää hypoteeseja todentavina: kohteina ovat vain Connecticutin osavaltion edustajainhuoneeseen v. 1958 valitut ensikertalaiset, jotka sinänsä tosin ovat olleet otollisempi kohde tällaiselle kokeiluluontoiselle tutki-

mukselle, kuin olisivat jo tunnetun aseman saavuttaneet poliitikot; ja tekijä itsekin varoittaa siitä, että focused interview -tyyppisillä haastatteluilla ja kahdella kyselykierroksella hankittuihin tietoihin liittyy lukuisia virhelähteitä ja että havainnoille sen vuoksi on annettava vain spekulatiivisten yleistysten arvo. Mutta jo tällaisenaankin lainsäätäjien psykologian uudenlainen analyysi voi myös meillä tarjota runsaasti tutkiskeltavaa poliitikoille ja tutkijoille.

Vain kahdesta ominaisuudesta, aktiivisuudesta edustajantoimessa ja halukuudesta pysyä siinä tavallista pitempään, Barber onnistuu rakentamaan perustan tutkittavien jakamiselle neljään sattuvaan tyyppiin, »vastahakoisiin», »katselijoihin», »laskelmoiin» ja »lainsäätäjiin», joille ominaisia piirteitä, erilaisia motiiveja ja poikkeavaa suhtautumista lainsäädäntötyöhön ja sen jatkamiseen sitten yksityiskohtaisesti tarkastellaan. Kuten odottaa sopiikin, juuri »lainsäätäjillä» (miksikähän tekijä käyttää sekoittavasti samaa sanaa *lawmakers* sekä teoksen yleisnimessä että tässä suppeammassa merkityksessä?) osoittautuu olevan sellaisia ominaisuuksia, joita tehokkaassa lainsäädäntötyössä enemmän tarvittaisiin. Tutki-

muksen laatua osoittavat myös sen tavaramerkki (Yale studies in political science) ja ne harvinaisen yksimielisesti myönteiset arvostelut, joita kustantajan iloksi monet eturivin amerikkalaiset asiantuntijat (mm. Wahlke, Matthews, Lasswell ja Converse) ovat jo ehtineet siitä antaa. — *Martti Noponen.*

La décision politique en Belgique. Le pouvoir et les groupes. Sous la direction de JEAN MEYNAUD, JEAN LADRIERE ET FRANÇOIS PERIN. Librairie Armand Colin, Paris 1965. 403 s.

Brysselissä toimiva yhteiskuntatieteellinen tutkimus- ja informaatiokeskus, Centre de recherche et d'information socio-politiques (C.R.I.S.P.) on jo useiden vuosien ajan harjoittanut myös Belgian poliittiseen elämään kohdistuvaa tutkimustoimintaa. Siten kertyneekutus kuitenkin selvästi tuntuu maan poliittisessa elämässä. Ensimmäisen osan päättää lyhyt katsaus Belgian poliittisen elämän tärkeimpiin seen aineistoon perustuu suurelta osalta viidentoista tutkijan, neljäntoista belgialaisen ja yhden ranskalaisen saumatoman yhteistyön tuloksena syntynyt teos »La décision politique en Belgique».

Teos jakautuu kahteen osaan. Ensimmäinen osa, »Tableau de la vie politique belge», käsittää ensinnäkin katsauksen Belgian poliittisen elämän historialliseen, valtiosääntöoikeudelliseen ja taloudellissosiaaliseen perustaan. Siinä tarkastellaan myös maan poliitti-

sessä elämässä vaikuttavia voimia, sekä varsinaisia poliittisia puolueita että niitä erilaisia ryhmiä ja ryhmittymiä (painostusryhmiä sekä uskonnollisella, aatteellisella, sivistyksellisellä, taloudellisella, ammatillisella tai alueellisella pohjalla toimivia liikkeitä ja järjestöjä), joiden varsinainen funktio ei ole poliittinen, mutta joiden vai tapahtumiin vuosina 1944—64, ja tähän katsaukseen on liitetty luettelo vuodesta 1944 lähtien istuneista hallituksista (mainittu pääministeri, hallituksessa edustettuina olleet puolueet ja hallituksen ikä) sekä kaksi taulukkoa, joista nähdään eri puolueiden suhteellinen osuus vuosina 1919—61 toimitetuissa edustajakamarin vaaleissa annetuista äänistä.

Teoksen toinen osa, sen pääosa, on analyttinen. Tekijät ovat poliittisen päätöksenteon prosessia analysoidakseen valinneet tutkimuskohteikseen kymmenen Belgian sodanjälkeisessä poliittisessa elämässä keskeistä osaa näytellyttä ongelmaa ja seuraavat näiden ongelmien ratkaisemiseen tähtävien päätösten syntyhistoriaa. Osa näistä ongelmista on sellaisia, jotka tavalla tai toisella ovat tuttuja useimmille läntisen maailman teollistuneille maille; mainittakoon vain tiede- ja korkeakoulupoliitiikan organisaatiota, tuloverolainsäädännön uudistamista, keskitettyä taloudellista suunnittelua ja maataloustuotteiden hintoja koskevat ongelmat. Eniten on tässä osassa kuitenkin omistettu huomiota sille ongelmalle, jota tekijät nimittävät »Belgian yhtenäisyyden kriisiksi», ja joka perustuu maan kansalliseen ja kielelliseen dualismiin. Tämä ongelma, flaamien ja vallonien välisten

suhteiden järjestäminen kestäväälle pohjalle, odottaa edelleenkin lopullista ratkaisuaan. Lisäksi käsitellään mm. menneisyyden Belgialle perinnöksi jättämää ja maalle taloudellisia ja poliittisia vaikeuksia tuottanutta Kongon kysymystä sekä maan talouselämää pahasti järkyttäneitä hiilikaivosteollisuuden kriisiä.

Vaikka teoksen pääpaino onkin lukumäärältään varsin rajoitetun ongelmaryhmän ratkaisuun tähtävien päätöksentekoprosessien analysoinnissa, se sisältää kuitenkin niin runsaasti myös deskriptiivistä ainesta, että sitä jossain määrin voi käyttää myös eräänlaisena Belgian poliittisen elämän hakuteokseksi. Hakemisto tosin saisi olla laajempi, ja pienenä puutteena voi pitää myös sitä, ettei teokseen ole liitetty varsinaista kirjallisuusluetteloa, vaan ainoastaan CRISP:in julkaisuun »Courriers hebdomadaires» sisältyvät aihetta käsittelevät artikkelit. — *Rauno Lehtinen.*

FRED. I. GREENSTEIN: *Children and Politics.* Yale University Press, New Haven and London 1965. 199 s.

Aikuisten poliittisen käyttäytymisen huomattava stabilisuus on pannut tutkijat toteamaan, että suuri osa käyttäytymismalleista on täytynyt oppia hyvin varhain lapsuudessa. Lasten poliittista oppimista ei kuitenkaan tähän asti tiettävästi ole tarkasteltu politiikan tutkijan perspektiivistä syvällisesti, joten oheinen tutkimus ansaitsee monestakin syystä pioneiritutkimuksen mainesanan.

Tutkijan johtava ajatus on se, että

lasten poliittinen käyttäytyminen on puhtaasti opittua käyttäytymistä, jossa erityisesti varhaisen oppimisen merkitys on suuri. Näin ollen Greenstein katsoo, että poliittisen sosialisointitutkimus on tai pitäisi olla yleisen (psykologisen) sosiologiaitutkimuksen sovellutusta. Tutkimusote johtaa tekijätäten myös psykologian alueelle, selvittelemään ei-poliittisen oppimisen suhdetta poliittiseen oppimiseen. Syvyyden tavoittelu on johtanut kuitenkin tiettyyn pintapuolisuuteen ja poliittisen käyttäytymisen kannalta joihinkin epärelevantteihin ja tendenssimäisiin keskusteluihin, kuten siihen, onko amerikkalaisen nuorison tavoitetaso laskenut vai ei ja miksi se ei ole laskenut.

Tutkimus antaa kuitenkin monia mielenkiintoisia tuloksia, joista useiden voidaan todella sanoa esim. tukevan aikuisissa havaittua poliittista pinttyneisyyttä: Suuri osa lapsista saattoi samaisua poliittiseen puolueeseen (kannattaa esim. demokraatteja) osaamatta mainita yhtäkään puolueen edustajaa ja tietämättä mitään puolueen ajamista linjasta. Toisin sanoen, ensin koetaan puolue, ja se viitoittaa koko poliittisen kentän myöhempää hahmottamista. Monet tutkimuksen tekijän kannalta tärkeinä pidetyt tulokset tuntuvat hieman triviaaleilta, kuten että lasten suhtautuminen poliittisiin johtajiin on silmään pistävän positiivista (huomaa tutkittavien ikä, joka on 9—12 v.), toiset liiallisen intuition avulla saaduilta, kuten että lapset oppivat ensimmäisiksi ne poliittiset näkemykset, joita vanhemmat pitävät tärkeinä, koska vanhemmat esim. puhuvat lapsille eniten juuri tärkeinä pitämistään asioista.

Tutkimusta varjostaa valitettavan paljon se, että ei ole voitu perustaa riittävästi tukevia riippuvuuksia selittävän ja selittävien tekijöiden välille, mistä syystä tulokset ovat jääneet usein liian irrallisiksi. Puutteistaan huolimatta tutkimus tarjoaa mielenkiintoista luettavaa ja perustavia näkökohtia, joita kehittelemällä lasten poliittisen oppimisen selitystä voidaan kehittää teoreettisesti kiinteämmäksi ja sisällöllisestiikin tyhjentävämmäksi. — *Tuomo Martikainen.*

HORACE V. HARRISON (toim.). *The Role of Theory in International Relations.* D. Van Nostrand Company, Inc. Princeton, New Jersey 1964. 118 s.

Harrisonin toimittama kirja on esi-merkki viime vuosina niin lukuisasti ilmestyneistä kokoomateoksista, joissa joukko kansainvälisen politiikan tutkijoita arvioi tutkimusalansa teoreettisia perusteita. Tällaiset arvioinnit ovat aina hyödyllisiä luodattaessa sellaisia peruskysymyksiä, kuin mikä on teorian merkitys näin monitahoisella alalla, millä tavoin voitaisiin päästä yhtenäiseen teorianmuodostukseen ja millä tavoin kyseistä teoriaa voidaan soveltaa ja todentaa. Nämä kysymykset eivät tois-aiseksi ole selviä, ja joskus tuntuu siltä, että niiden selvittämisessä poljetaan paikallaan, koska vilkkaasta keskustelusta huolimatta ei ole onnistuttu luomaan suurempaa yhtenäisyyttä kansainvälisen politiikan tutkimuksen peruslähtökohtiin ja tavoitteisiin. Ei ole sanottua, että tätä yhtenäisyyttä lisää myöskään se tavoite, jonka Harrison

itse asettaa kirjan johdantoluvussa: hän ei pidä mahdollisena teorianmuodostusta ilman kaikkien kansainvälisiin suhteisiin tietystä määrin vaikuttavien tekijöiden huomioonottamista ja arvostelle eräiden olemassaolevien lähestymistapojen kapea-alaisuutta. Ongelma voi kuitenkin olla pikemminkin siinä, että päästäisiin kyllin yksinkertaistettuihin ongelmanasetteluihin, joiden aiheuttamat kysymykset voitaisiin ratkaista riittävän tarkasti. Tätä tietä voitaisiin päästä sellaisiin teorian saarekkeisiin, jotka yhdessä olisivat lähtökohtana laajemmalle yhtenäiselle teoriakokonaisuudelle.

Muina kirjoittajina teoksessa esiintyy yksinomaan alan tunnetuimpia hahmoja: Quincy Wright, Kenneth W. Thompson, William T. R. Fox ja Hans J. Morgenthau. Tässä yhteydessä ei ole mahdollista tarkastella lähemmin heidän monia ajatuksia herättäviä kirjoituksiaan. Yleisenä havaintona voi sanoa, että kansainväliset suhteet on teoksessa ymmärretty kaksitahoisesti: tutkimusalana ja käytännön toimintakenttänä, ja teorian merkitys sekä tutkimusta että poliittista toimintaa ohjaavana tekijänä käsitellään vastaavasti. Jälkimmäisessä tapauksessa olisi aiheellista puhua pikemminkin doktriinista. — *Jukka Huopaniemi.*

AUSTIN RANNEY: *Pathways to Parliament.* Candidate selection in Britain. The University of Wisconsin Press, Madison & Milwaukee 1965. 298 s.

Kirjoittajan pyrkimyksenä on ollut täyttää se aukko, joka Englannin puo-

lueisiin kohdistuvien tutkimusten alalla on ollut. Parlamenttivaalien ehdokasasettelua ei nimittäin ole seikkaperäisesti tätä ennen tutkittu. Tutkimuksen perustana on aineisto, jonka kirjoittaja on koonnut haastattelemalla vuosien 1961—1962 aikana puolueiden keskusorganisaatioiden johtajia ja puolueytöntekijöitä, puolueiden paikallisjärjestöjen toimihenkilöitä, vaalipiiritoimitsijota ja aktiivijäseniä, parlamentinjäseniä, ehdokkaita ja ehdokkuuden tavoittelijoita. Lisäksi kirjoittaja on kerännyt valtakunnallisesta ja paikallislehdistöstä tiedot ehdokkaiden asettamisesta ja itse ehdokkaista sekä vaalipiireistä vuosien 1951, 1955 ja 1964 vaalien yhteydessä sekä vuosien 1951—1964 täytevaalien yhteydessä. Tämän aineiston pohjalta kirjoittaja tarkastelee ehdokkaiden asettamiseen liittyviä seikkoja käsittelemällä kutakin puoluetta erikseen ja vertaamalla niitä lopuksi toisiinsa.

Esille tulevia asioita ovat mm. puolueen kansallisten johtajien sekä paikallis- ja vaalipiiriorganisaatioiden asema ehdokkaiden valinnassa sekä puolueiden erot tässä suhteessa. Austin Ranney toteaa mm., että vaikka puoluekoheesio parlamentissa on suuri, se ei suinkaan johdu siitä, että puolueiden keskusjohto nimittäisi ehdokkaat. Tutkimuksen tuloksena kirjoittaja toteaa, että puolueiden keskuselimet hyvin harvoin puuttuvat paikallisorganisaatioiden suorittamiin valintoihin, vaikka niillä onkin oikeus menetellä siten.

Konservatiivien ja Labourin väliset erot ehdokaspaikkoja täytettäessä ovat melko vähäiset. Tutkimus osoittaa, että pienellä paikallisella puolue-eliitillä

on yleensä valta seuloa esille vaalipiirin ehdokas halukkaitten joukosta, ja siksi sen vaikutus puoluekoneistossa on suuri; varsinkin kun noin kaksi kolmasosaa vaalipiireistä on jonkin puolueen »varmoja paikkoja», joissa nimittäminen jo merkitsee ehdokkaan valintaa.

Teosta lukiessa tulee mieleen, ettei meilläkään ole tutkittu laajemmin tätä politiikan aluetta, joka saattaisi tarjota erittäin mielenkiintoisen kohteen. — *Pentti Pärssinen.*

ANDREW M. SCOTT ja RAYMOND H. DAWSON: *Readings in the Making of American Foreign Policy.* The Macmillan Company, New York 1965. 550 s.

Kirja seuraa tutuksi käynnyttä ja ehkä hyvääkin readerlinjaa: toimittajat ovat samoihin kansiin keränneet Yhdysvaltain ulkopoliittikan eri haarojen eksperttien esseitä näiden spesiaalialoilta. Nimet kuten Almond, Kissinger, Cohen, Rosenau, Acheson, Rusk, Elder, Hilsman, vain muutamia mainitaksemme, ovat lukijalle tuttuja jo entuudestaan — niin ovat myös muutamat heidän kirjaan otetuista artikkeleistaan. Tämä ei suinkaan vähennä kirjan arvoa, sillä toimittajat ovat pystyneet luomaan varsin seikkaperäisen esityksen otsikon lupaausta aiheesta.

Teos on pikemminkin kuvaileva kuin analyttinen. Se keskittyy Yhdysvaltain ulkopoliittikan suunnittelun ja toimeenpanon teknilliseen puoleen selvittäen toisaalta presidentin, senaatin sekä edustajainhuoneen ja toisaalta State Departmentin ja ulkomailla olevien edustustojen roolia kokonaiskuvan

puitteissa. »Global imponderables» ja muut varsinaiset poliittiset kysymykset jäävät teoksen ulkopuolelle. Myös muut ulkopoliittikkaan liittyvät organisaatiot kuten Pentagon, RAND Corporation, USIS, ja CIA, viimeksi mainittu tosin nimettömänä, ovat saaneet omat mielenkiintoiset lukunsa. — *Pertti Kärkkäinen.*

ERWIN K. SCHEUCH UND RUDOLF WILDERMANN (toim.). *Zur Soziologie der Wahl.* (Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie. Sonderheft 9.) Köln und Opladen 1965. 395 s.

Kirjan nimi on hieman harhaanjohtava, sillä kirjassa on eri tutkijoiden Saksan vuoden 1961 liittopäivävaaleista tekemiä tutkimuksia. Sisältö on hyvin amerikkalaismaista, minkä perusteella voidaan päätellä, että behavioralistinen tutkimussuunta on nyt saanut tunnustetun aseman saksalaisessa politiikan-

tutkimuksessa. Pääosiltaan tutkimusmenetelmät ja analyysikeinot ovat amerikkalaista alkuperää, mutta kirjassa on myös joitakin uusia tutkimusmenetelmiä. Tulosten vertailussa on käytetty myös miltei yksinomaan amerikkalaisia tutkimuksia.

Teoksen monista erilaisista tutkimuskohteista voi tässä mainita vain kaikkein mielenkiintoisimpia. Kirjan alussa on Rudolf Wildermannin ja Erwin K. Scheuchin selostus vaalikampanjan taustasta ja siihen vaikuttavista kiistakysymyksistä. Tämä antaakin hyvän lähtökohdan teoksen muitten tutkimusten ymmärtämiselle. Rudolf Wildermannin, Werner Kaltefleiterin ja Uwe Schlentzin tutkimuksessa vaalitavan vaikutuksesta vaalien lopputuloksiin ja puolue- sekä hallitusjärjestelmään verrataan enemmistö- ja suhteellisten vaalien vaikutusta valittujen edustajien lukumäärään.

Erittäin mielenkiintoinen on Max Kaasen tutkimus äänestäjistä, jotka oli-

Henkilöitä, jotka ovat saaneet tässä osastossa arvosteltavakseen allamainitut teokset, pyydetään ensi tilassa palauttamaan ne Eduskunnan kirjastoon.

Marquard, Leo: The Story of South Africa

Powelson, John P.: Latin America

Tung, William L.: The Political Institutions of Modern Nations.

Teosten palauttamisesta pyydetään ilmoittamaan Helsingin yliopiston Yleisen valtio-opin laitokselle (puh. 15 311/372).

Toimitus.

vat muuttaneet puoluekannatustaan vuoden 1957 vaalien jälkeen. Eräässä mielessä paras ja ainakin omintakeisin on Uwe Schlentin tutkimus CDU:n finansseista. Tutkimusmenetelmänä tekijä on käyttänyt puolueen toimitsijoiden haastattelua, minkä ohella on seurattu vaalikustannusten suuruutta vaalipropaganda-aineiston laajuuden perusteella ja arvioitu eräiden suurten liikeyritysten ilmoitusten muodossa antama tuki.

Kirjassa on myös viime aikoina hyvin suosituksi tullut tutkimuskohde, pienen yhteisön valitsijoiden analysoin-

ti (vrt. Pesonen, Valtuutus kansalta). Tällainen on Peter *Pulzerin* tutkimus Heilbronnin valitsijoista. Jonkin verran tähän rinnastettava on David *Schönbaumin* tutkimus, jossa hän analysoi niitä enemmistövaalipiirejä, joissa valittiin toisen puolueen edustaja edellisiin vaaleihin verrattuna.

Teos antaa melko seikkaperäisen kuvan vuoden 1961 liittopäivävaaleista ja saksalaisista äänestäjistä. Amerikkalainen vaikutus tekee kirjan helpommin luettavaksi kuin monet aikaisemmat saksalaiset tutkimukset. — *Risto Sänki-aho.*